

VOS, De, blad van het Verbond der Vlaamse Oud-strijders (vos), waarvan het eerste nummer verscheen op 1 augustus 1919.

Het weekblad werd opgericht en geleid door Jozef

Verduyn, die het een aantrekkelijke vormgeving en een Vlaamsgezinde redactionele lijn gaf. Na enige tijd liet hij het evolueren tot een meer algemeen informatieblad. In maart 1922 richtte hij ook het *Algemeen Weekblad* op en maakte hierbij gebruik van de redactie- en verspreidingsdiensten van VOS. Dit eigenmachtige optreden van Verduyn stuitte op kritiek binnen VOS. Daarom werd begin 1923 een redactiecomité aangesteld, waarvan behalve Verduyn, Jozef Buysse, Armand Schoeters en Adiel Debeuckelaere deel uitmaakten. Toch kwam het in november 1924 tot een definitieve breuk. Verduyn nam ontslag uit VOS en bleef zijn bladen verder uitgeven.

VOS richtte een nieuw blad op: *De Vlaamsche Oudstrijder*. De redactie bestond uit Schoeters, Jan Koninckx en Filip de Pillecyn (hoofredacteur). Zij maakten van het bondsblad een radicaal antimilitaristisch weekblad, dat echter visueel minder aantrekkelijk was. Door de concurrentie van Verduyns bladen, verkeerde het bondsblad voortdurend in financiële nood. Eind 1927 had het nog 3916 abonnees. *De Vos* (Verduyn) had er 3200 en het *Algemeen Weekblad* 4000. Pas toen Verduyn in 1927 zijn bladen opdoekte, steeg het abonneebestand van 4600 in 1928 over 6000 in 1929 tot 9600 in 1930. Vanaf 1935 verscheen het bondsblad opnieuw onder de titel VOS. Onder Karel de Feyter groeide het uit tot een verzorgd en kwalitatief hoogstaand blad, met aandacht voor Vlaamse, antimilitaristische, oud-strijders- en culturele belangen. In 1938 en 1939 waren er respectievelijk 8209 en 8442 abonnees.

Tijdens de mobilisatie in 1939 werd de verspreiding in de kazernes verboden. Slechts nadat de antimilitaristische ondertitels waren geschrapt, werd dit verbod opgeheven. Het voorlopig laatste nummer verscheen op 12 mei 1940.

Pas op 25 augustus 1940 kon het blad opnieuw, met Duitse toestemming, verschijnen. Vanuit een Vlaams-Belgische aanwezigheidspolitiek werd voortaan een gematigde Nieuwe Orde-taal geschreven. Naargelang de oorlog vorderde werd het blad meer onderworpen aan beperkende Duitse maatregelen. In 1943 bedroeg de oplage 12.500 exemplaren. Met de geallieerde intocht hield het weekblad op te verschijnen.

Op 7 oktober 1945 bracht een nieuwe redactieploeg, bestaande uit Edward Clottens, Maurice Lauwers en Leonard van Mierlo een nieuw, voortaan veertiendaags blad uit met een nieuwe jaargang-nummering: *De Vlaamse Oudstrijder*. Het was qua vormgeving weinig aantrekkelijk en voerde, in het kielzog van de Christelijke Volkspartij (CVP), een gematigd Vlaamsgezinde redactionele lijn. Het abonneebestand bedroeg 2000 exemplaren.

Pas met Guido Provoost kwam er vanaf 1979 verandering. Hij moderniseerde het blad en gaf het zijn oorspronkelijke titel, *De vos*, terug. Ideolo-

gisch kwam het blad meer op de lijn van de Volksunie (VU) en de vredesbeweging te staan. Na 1981 kwam een nieuwe redactieraad tot stand, met onder meer Herman Vandezande, Miel Pil, Geert Dumon en Hugo van Hemelryck. Sinds maart 1990 is de redactie uitsluitend in handen van Van Hemelryck, die de VU-lijn voortzet. De oplage bedraagt circa 2000 exemplaren. VOS-Antwerpen, dat zich bij de opstelling niet kon aansluiten, geeft sinds 1987 het viermaandelijks blad *Malpertuus* uit, dat 300 abonnees telt.

LITERATUUR: G. Provoost, *De Vossen. 60 jaar Verbond van Vlaamse Oudstrijders (1919-1979)*, 1979; – M. Lamot, 'Het Pacifisme van de Vossen na de Eerste Wereldoorlog: negen stellingen', in *De vos*, jg. 41, nr. 14 (4 oktober 1985), p. 4; nr. 15 (18 oktober 1985), p. 6; nr. 16 (1 november 1985), p. 4-5; nr. 17 (15 november 1985), p. 4-5; – P. Lemmens, *70 jaar vos, Een geschiedkundig overzicht*, 1989; – id., 'De politieke verhoudingen tussen het Verbond V.O.S., Hendrik De Man en Leopold III na de Belgische capitulatie van 28 mei 1940', in *WT*, jg. 52, nrs. 3-4, p. 176-182 en p. 193-213.

PETER LEMMENS